

KONINKRIJK BELGIË

ADVIES 47.293/1
VAN 15 OKTOBER 2009

VAN DE AFDELING WETGEVING
VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling Wetgeving, eerste kamer, op 12 oktober 2009 door de Minister van Werk verzocht haar, binnen een termijn van vijf werkdagen, van advies te dienen over een voorontwerp van wet "tot wijziging van de wet van 29 mei 1952 tot inrichting van de Nationale Arbeidsraad, de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités, de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven, de wet van 4 december 2007 betreffende de sociale verkiezingen van het jaar 2008 en de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk en tot bevestiging van het koninklijk besluit van 7 april 1995 tot vastlegging van de nadere regelen van de uitbreiding van de samenstelling van de Nationale Arbeidsraad tot de meest representatieve werkgeversorganisaties die de niet-commerciële sector vertegenwoordigen", heeft het volgende advies gegeven:

Overeenkomstig artikel 84, § 1, eerste lid, 2/, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, moeten in de adviesaanvraag de redenen worden opgegeven tot staving van het spoedeisende karakter ervan.

In het onderhavige geval wordt het spoedeisende karakter gemotiveerd

"door de overweging dat het mandaat van de leden van de Nationale Arbeidsraad ten einde is gelopen op 6 september 2009 en dat de leden zo snel mogelijk opnieuw moeten kunnen worden benoemd.

Overeenkomstig artikel 5 van de wet van 29 mei 1952 tot inrichting van de Nationale Arbeidsraad worden de leden van de Nationale Arbeidsraad voor vier jaar benoemd. Bij koninklijk besluit van 24 augustus 2005 tot benoeming van de leden van de Nationale Arbeidsraad (B.S. 7 augustus 2005), met inwerkingtreding vanaf 7 augustus 2005, werden de huidige leden benoemd. Het is dus dringend noodzakelijk om de nieuwe leden van de Nationale Arbeidsraad zo snel als mogelijk te kunnen benoemen.

Er was echter discussie over de wijze van vertegenwoordiging van de niet-commerciële sector in de Nationale Arbeidsraad. Deze discussie (en bijhorende wetswijziging) moest eerst worden uitgeklaard vooraleer men kan overgaan tot de benoeming van de nieuwe werkende en plaatsvervangende leden. De sociale gesprekspartners in de groep van 10 hebben pas op 11 september 2009 een akkoord kunnen bereiken omtrent de opname van de niet-commerciële sector als effectief lid in de Nationale Arbeidsraad. Ik had ze hiertoe via een schrijven van mij dd 25 mei 2009 reeds uitdrukkelijk toe aangemaand.

Dit akkoord is onmiddellijk omgezet in voorliggend voorontwerp en op 2 oktober 2009 op de agenda van de Ministerraad geagendeerd. De Ministerraad heeft beslist dat het ontwerp voor dringend advies mag worden voorgelegd aan uw hoog rechtscollege en daarna mag worden ingevoegd als regeringsamendement in het voorontwerp van wet houdende dringende diverse bepalingen waarvan het voorontwerp op de Ministerraad van 26 juni 2009 is goedgekeurd. Dit is de snelste manier om de beoogde wetswijziging te kunnen realiseren en te kunnen overgaan tot de benoeming van de nieuwe leden bij wijze van uitvoeringsbesluiten die pas na de stemming van de wetswijzigingen door het Parlement kunnen worden genomen.

Het ontwerp bevat nog een tweede wijziging doordat het voorziet in objectieve, duidelijke en vooraf vastgelegde representativiteitscriteria waaraan de meest representatieve werknemersorganisaties moeten beantwoorden om toegang te krijgen tot de Nationale Arbeidsraad. Deze wijziging geeft gevolg aan de jarenlange kritiek van de Commissie van de Syndicale Vrijheid van de IAO. Ook deze wijziging moet eerst door het parlement goedgekeurd worden vooraleer de uitvoerende macht deze nieuwe normen kan toepassen in een uitvoeringsbesluit.

Beide wijzigingen moeten dus eerst goedkeuring van het Parlement krijgen vooraleer de toepassing ervan in de uitvoeringsbesluiten kan leiden tot de benoeming van de nieuwe leden van de Nationale Arbeidsraad.

.../...

Wat het beroep tot vernietiging betreft dat de vzw CSPO heeft ingesteld tegen het koninklijk besluit van 24 augustus 2005 tot benoeming van de leden van de Nationale Arbeidsraad (B.S. 7 augustus 2005), wil ik er u graag op wijzen dat de voorgestelde wetswijziging weliswaar een invloed heeft op deze lopende procedure, maar dat het akkoord dat de groep van 10 (mee ondertekend door UNISOC, de huidige benaming van CSPO) bepaalt dat «de lopende rechtszaken vanwege UNISOC bij de Raad van State tegen de benoemingsbesluiten NAR en CRB worden ingetrokken zodra bovenstaande afspraken in regelgeving omgezet zijn». Met het oog hierop hebben beide partijen in het geding, in afwachting van de wetswijziging, intussen uitstel gevraagd. Bij brief van 18 september 2009 heeft de Raad van State, afdeling Bestuursrechtspraak, de voorziene debatten sine die uitgesteld (G./A. 167.589)".

*

* *

Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, heeft de afdeling Wetgeving zich moeten beperken tot het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond ¹ en van de vraag of aan de voorgeschreven vormvereisten is voldaan.

*

* *

STREKKING VAN HET VOORONTWERP

Het om advies voorgelegde voorontwerp van wet strekt er in hoofdzaak toe de regeling betreffende de samenstelling van de Nationale Arbeidsraad en van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven te wijzigen. Die wijzigingen hebben enerzijds betrekking op het opnemen in de werkgeversvertegenwoordiging van een vertegenwoordiging van de meest representatieve werkgeversorganisaties uit de niet-commerciële sector en, anderzijds, het vaststellen van objectieve criteria waaraan de meest representatieve werknemersorganisaties moeten voldoen om opgenomen te kunnen worden in de werknemersvertegenwoordiging in die raden. Tegelijk voorziet het ontwerp erin dat collectieve arbeidsovereenkomsten in de Nationale Arbeidsraad voortaan kunnen worden gesloten door "de organisaties die vertegenwoordigd zijn door minstens 90% van de leden

⁽¹⁾ Aangezien het om een voorontwerp van wet gaat, wordt daaronder de overeenstemming met de hogere rechtsnormen begrepen.

die de werkgevers vertegenwoordigen en minstens 90% van de leden die de werknemers vertegenwoordigen". Het voorhanden zijn van een consensus onder alle vertegenwoordigde organisaties, wat thans de regel is voor het sluiten van een collectieve arbeidsovereenkomst in een paritair orgaan, is derhalve niet langer noodzakelijk wat betreft de Nationale Arbeidsraad. Met het oog hierop worden de wet van 29 mei 1952 tot inrichting van de Nationale Arbeidsraad, de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven en de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités gewijzigd.

Ingevolge het wijzigen van de samenstelling van de Nationale Arbeidsraad en van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven en de invoering van objectieve representativiteitscriteria voor de werknemersorganisaties, worden een aantal daarmee samenhangende bepalingen gewijzigd in de voornoemde wet van 5 december 1968, de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk en de wet van 4 december 2007 betreffende de sociale verkiezingen van het jaar 2008.

Ten slotte beoogt het ontwerp de regeling opgenomen in het koninklijk besluit van 7 april 1995 tot vastlegging van de nadere regelen van de uitbreiding van de samenstelling van de Nationale Arbeidsraad tot de meest representatieve werkgeversorganisaties die de niet-commerciële sector vertegenwoordigen, bij wet te bevestigen met ingang van de datum van inwerkingtreding van dat besluit.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Algemene opmerkingen

1. De representativiteitscriteria voor de werknemersvertegenwoordiging in de Nationale Arbeidsraad

1.1. Artikel 2, § 2, eerste en vierde lid, van de wet van 29 mei 1952 bepaalt thans:

"De werkende leden [van de Nationale Arbeidsraad] worden door de Koning benoemd. De meest representatieve werkgeversorganisaties en de meest

.../...

representatieve werknemersorganisaties zijn onder hen in gelijken getale vertegenwoordigd.

(...).

(...).

De leden die de meest representatieve werknemersorganisaties vertegenwoordigen, worden gekozen onder de kandidaten, op een dubbele lijst voorgedragen door de op nationaal plan verbonden interprofessionele organisaties".

1.2. Op grond van het IAO-Verdrag nr. 87 van 9 juli 1948 betreffende de vrijheid tot het oprichten van vakverenigingen en bescherming van het vakverenigingsrecht heeft de Commissie van de Syndicale Vrijheid, opgericht in de schoot van de Internationale Arbeidsorganisatie, met betrekking tot die regeling het volgende aanbevolen:

"With respect to the absence of objective and preestablished criteria of representativity in the legislation to determine the rules governing access to the National Labour Council, the Committee requests the Government to adopt legislative measures containing objective and preestablished criteria of a precise nature so that organisations with national and interoccupational coverage may claim their rights with respect to representativity"².

1.3. Het ontbreken van objectieve representativiteitscriteria in de regeling opgenomen in voornoemd artikel 2, § 2, eerste lid, van de wet van 29 mei 1952, en de ruime machtiging die op het vlak van de benoeming van de werkende leden van de Nationale Arbeidsraad aan de Koning werd verleend, werden door het Grondwettelijk Hof weliswaar bekritiseerd doch niet in strijd bevonden met de grondwettelijke beginselen van de gelijkheid en de niet-discriminatie. Het Hof stelde:

"Uit het feit dat de wetgever heeft nagelaten in de wet zelf de objectieve, duidelijke en vooraf vastgestelde criteria te vermelden die de Koning zou moeten toepassen, kan niet worden afgeleid dat hij Hem impliciet heeft toegestaan de beginselen van gelijkheid en niet-discriminatie niet na te leven en de herhaalde aanbevelingen van de Internationale Arbeidsorganisatie naast zich neer te leggen (B.I.T., Bulletin officiel, Vol. LXX, 1987, Série B, n° 2, p. 24).

Hoe ruim en hoe vaag zij ook is, de machtiging die de aangevochten bepalingen en artikel 2, [§ 2], van de wet van 29 mei 1952 samen aan de Koning hebben gegeven, staat Hem geenszins toe af te wijken van het beginsel naar hetwelk een verschil in behandeling, dat door een norm tussen verschillende

⁽²⁾ B.I.T., Bulletin officiel, Report N°. 251, Vol. LXX, 1987, Série B, n° 2, p. 24.

categorieën van personen in het leven wordt geroepen, dient te berusten op objectieve en redelijke verantwoording die wordt beoordeeld met inachtneming van het doel en de gevolgen van de bestreden maatregel. Het staat aan de administratieve rechter de beslissing te vernietigen waarmee de Koning de kandidatuur van een vakorganisatie zou hebben aangenomen of verworpen door zich te baseren op een onwettige of discriminerende opvatting van het begrip «representativiteit»" ³.

2.1. Zo het opnemen in de wet zelf van objectieve criteria op het vlak van de representativiteit van werknemersorganisaties kan worden beschouwd als een antwoord op de kritiek die in dat verband in het verleden is geuit, roept de ontworpen regeling niettemin een aantal vragen op.

2.2.1. De representativiteitscriteria bedoeld in het ontworpen artikel 2, § 4, tweede lid, 1/, 3/, 4/ en 5/, van de wet van 29 mei 1952 (artikel 2 van het ontwerp), kunnen in beginsel geacht worden voldoende steun te vinden in de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof:

"De keuze van de wetgever om in de organen van de ondernemingen werknemersorganisaties zitting te laten hebben die nationaal, interprofessioneel, voldoende groot en op onderscheiden niveaus van het sociaal overleg aanwezig zijn, is ingegeven door de zorg om de werknemers zo goed mogelijk te laten vertegenwoordigen «omdat ze gemeenschappelijke belangen hebben die de betrokken bedrijven overstijgen en die in de eerste plaats door de grote representatieve organisaties verdedigd moeten kunnen worden, opdat een werkelijke vertegenwoordiging op nationaal (interprofessioneel) niveau kan worden behouden» (*Parl. St.*, Kamer, 1998-1999, nr. 1856/3, p. 13). Om die reden «kan een organisatie slechts als geldig worden aangezien indien zij bewijs levert van stabiliteit, gezaghebbend is en eerbied afdwingt (*Parl. St.*, Senaat, 1967-1968, nr. 78, p. 36).

Het is in overeenstemming met die doelstellingen de gesprekspartners die zitting mogen hebben in de overleg- en onderhandelingsstructuren, te selecteren om een permanent en doeltreffend sociaal overleg te verzekeren en de vrede te bewaren. Het is niet onredelijk de werknemersorganisaties toe te laten die op federaal vlak werkzaam zijn of die op zijn minst deel uitmaken van een op dat niveau samengestelde werknemersorganisatie en ook de belangen van alle categorieën van het personeel te verdedigen. Een dergelijke vereiste is immers van die aard dat zij in zekere mate waarborgt dat bij het formuleren van de eisen van een categorie van het personeel rekening wordt gehouden met de situatie van de andere werknemers. (...)" ⁴.

(3) Grondwettelijk Hof, nr. 71/92, 18 november 1992, B.10. Zie ook: Grondwettelijk Hof, nr. 70/2003, 21 mei 2003, B.7.2; Grondwettelijk Hof, nr. 9/2009, 15 januari 2009, B.41.

(4) Grondwettelijk Hof, nr. 9/2009, 15 januari 2009, B.41.

2.2.2. Vraag is evenwel of dat ook het geval is voor het representativiteitscriterium opgenomen in het ontworpen artikel 2, § 4, tweede lid, 2/, van de wet van 29 mei 1952, naar luid waarvan de organisaties dienen "aangesloten [te] zijn bij een representatieve ⁵ interprofessionele internationale en Europese werknemersorganisatie". Meer bepaald is het niet duidelijk wat onder een dergelijke organisatie wordt verstaan en of het criterium voldoende pertinent is in het licht van het doel van de ontworpen regeling.

De gemachtigde heeft bij die bepaling volgende uitleg verschaft:

"Het is evident dat een organisatie die deel uitmaakt van een Europese representatieve organisatie er veel beter in kan slagen zowel op Europees niveau als later op nationaal niveau een geïntegreerd beleid neer te zetten. Op Europees niveau onderhandelt die organisatie via de Europese koepel over kaderakkoorden op intersectoraal (of sectoraal) niveau via Europese (sectorale of) intersectorale dialoog. Die akkoorden worden omgezet in bindende regels (vaak via richtlijn) en moeten later omgezet worden in nationaal recht; dit gebeurt in vele landen (waaronder België) via akkoorden in de NAR. De aanwezigheid op Europees en Belgisch niveau is de garantie voor een coherent en geïntegreerd beleid. Bovendien heeft de Wereldbank maar ook de OESO reeds benadrukt dat een gecoördineerd systeem van sociaal overleg het meest performant voor een land is; een gecoördineerd systeem wil zeggen dat de beleidskeuzen en dus ook de beleidsmakers op alle niveau's van de sociaal-economische besluitvorming zo sterk mogelijk geïntegreerd moeten werken. Dus is de aanwezigheid van die organisaties op zowel nationaal als Europees niveau een must. Dit criterium wordt algemeen door de IAO en in de literatuur als een relevant criterium gebruikt. Er zijn mij geen Belgische werknemersorganisaties bekend die geen deel zouden uitmaken van een Europese koepel".

2.2.3. Uit die uitleg blijkt dat het doel van bedoeld criterium door de stellers van het ontwerp vooral wordt begrepen in het licht van het bereiken van een coherent en geïntegreerd beleid op Europees en Belgisch niveau. Er wordt evenwel niet aangetoond in welke mate dat criterium ook relevant is voor het meten van de representativiteit van de werknemersorganisaties voor de samenstelling van een orgaan, in dit geval de Nationale Arbeidsraad, waarvan de werking in beginsel de grenzen van het Belgische niveau niet te buiten gaat.

Indien bedoeld criterium in het ontwerp wordt behouden, verdient het aanbeveling de pertinentie ervan in het licht van de representativiteit omstandig in de

⁽⁵⁾ Het woord "representatieve" komt niet voor in de Franse tekst, wat dient te worden verholpen.

memorie van toelichting te verantwoorden. Dat criterium kan in elk geval slechts worden behouden indien alle werknemersorganisaties er potentieel aan kunnen voldoen en bijvoorbeeld niet enkel de organisaties die thans reeds deel uitmaken van de Nationale Arbeidsraad doch ook nieuwe organisaties die ervan wensen deel uit te maken. Bovendien wordt in dat geval het begrip "representatieve interprofessionele internationale en Europese werknemersorganisatie" best gedefinieerd en nader bepaald in het ontwerp, bijvoorbeeld door te verwijzen naar de overheid die bevoegd is om een dergelijke organisatie als representatief te erkennen en door de criteria voor het beoordelen van de representativiteit te bepalen.

2.3. Het is niet duidelijk waarom in het ontwerp enkel representativiteitscriteria zijn opgenomen met betrekking tot de werknemersorganisaties en niet met betrekking tot de werkgeversorganisaties. Wat die laatste organisaties betreft, beperkt het ontwerp zich immers tot een verdeling van de mandaten onder de verschillende werkgeverssectoren (ontworpen artikel 2, § 3, van de wet van 29 mei 1952 - artikel 2 van het ontwerp) doch reikt het geen criteria aan op grond waarvan de representativiteit van de betrokken organisaties dient te worden beoordeeld. Vraag is dan ook of de kritiek die in het verleden is geuit, en waaraan hiervoor is gerefereerd, met betrekking tot het niet voorhanden zijn van representativiteitscriteria met betrekking tot de werknemersorganisaties, *mutatis mutandis* niet eveneens dient te worden betrokken op de werkgeversorganisaties. In elk geval kan het ontbreken van representativiteitscriteria met betrekking tot de werkgeversorganisaties onder meer vragen doen rijzen betreffende de verenigbaarheid ervan met de grondwettelijke beginselen van de gelijkheid en de niet-discriminatie, nu wel in dergelijke criteria wordt voorzien met betrekking tot de werknemersorganisaties. Het verdient dan ook aanbeveling om in de memorie van toelichting omstandig uiteen te zetten waarom voor de beoordeling van de representativiteit van de werkgevers- en werknemersorganisaties in een verschillende regeling is voorzien. Die verantwoording dient onder meer begrepen te worden in het licht van de hiervoor genoemde beginselen.

2.4. Het is niet duidelijk hoe de toepassing van de representativiteitscriteria leidt tot de concrete verdeling van de mandaten onder de meest representatieve werknemersorganisaties, nu het volledig aan de Koning wordt overgelaten om bij een in Ministerraad overlegd besluit de dertien mandaten onder deze organisaties te verdelen (ontworpen artikel 2, § 4, derde lid, van de wet van 29 mei 1952 - artikel 2 van het ontwerp). Dit klemmt des te meer nu het ontwerp wel een regeling bevat voor de verdeling

van de mandaten onder de verschillende werkgeversgeledingen in de Nationale Arbeidsraad (ontworpen artikel 2, § 3, tweede lid, van de wet van 29 mei 1952). Vanuit het oogpunt van de grondwettelijke beginselen van de gelijkheid en de niet-discriminatie, verdient het in elk geval aanbeveling, enerzijds, de criteria betreffende de verdeling van de mandaten onder de meest representatieve werknemersorganisaties op te nemen in de tekst van het ontwerp en, anderzijds, een verantwoording voor de verdeling van de mandaten onder de verschillende geledingen van de werkgeversorganisaties op te nemen in de memorie van toelichting.

2.5. Uit de grondwettelijke beginselen van de gelijkheid en de niet-discriminatie volgt ten slotte dat de representativiteit in rechte in overeenstemming dient te zijn met de representativiteit in feite. De regeling die thans is opgenomen in artikel 2, § 2, van de wet van 29 mei 1952, houdt de mogelijkheid in om die overeenstemming te waarborgen, nu het in die regeling uitsluitend aan de Koning toekomt om - geval per geval - de representativiteit van de organisaties te beoordelen. Vraag is of de thans ontworpen regeling dezelfde waarborg biedt, nu door het opleggen van strikte representativiteitscriteria de beoordelingsmarge van de Koning in elk geval wordt beperkt.

2. Het sluiten van collectieve arbeidsovereenkomsten binnen de Nationale Arbeidsraad

Het ontworpen artikel 5bis van de wet van 29 mei 1952 (artikel 3 van het ontwerp) bepaalt dat, in afwijking van artikel 24 van de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités, de collectieve arbeidsovereenkomsten in de Nationale Arbeidsraad kunnen worden gesloten door de organisaties die vertegenwoordigd zijn door minstens 90% van de leden die de werkgevers vertegenwoordigen en minstens 90% van de leden die de werknemers vertegenwoordigen.

Vraag is of op die wijze geen verschil in behandeling wordt gecreëerd tussen de representatieve organisaties, naargelang het aantal mandaten dat aan een organisatie wordt toegewezen. Zo volgt uit de verdeling van de mandaten langs werkgeverszijde (ontworpen artikel 2, § 3, tweede lid, van de wet van 29 mei 1952 - artikel 2 van het ontwerp) in elk geval dat sommige organisaties wel en andere organisaties niet het sluiten van een collectieve arbeidsovereenkomst in de weg kunnen

.../...

staan. Voor het onderscheid dat aldus wordt gecreëerd tussen de representatieve organisaties onderling, door de grens op 90% te leggen, zal een verantwoording voorhanden dienen te zijn in het licht van de grondwettelijke beginselen van de gelijkheid en de niet-discriminatie. Het verdient aanbeveling die verantwoording op te nemen in de memorie van toelichting.

3. De bevestiging van de regeling opgenomen in het koninklijk besluit van 7 april 1995

De artikelen 12 tot 15 van het ontwerp hernemen de regeling die is opgenomen in het koninklijk besluit van 7 april 1995. Die artikelen hebben uitwerking met ingang van 17 mei 1995, datum waarop dat besluit in werking is getreden. Aldus wordt ingegrepen in een hangend rechtsgeding, nu de wettigheid van dat besluit wordt bestreden bij de Raad van State, afdeling Bestuursrechtspraak.

Omtrent de vraag in hoeverre retroactieve wetgeving aanvaardbaar is, stelt het Grondwettelijk Hof het volgende:

"De niet-retroactiviteit van wetten is een waarborg ter voorkoming van rechtsonzekerheid. Die waarborg vereist dat de inhoud van het recht voorzienbaar en toegankelijk is, zodat de rechtszoekende in redelijke mate de gevolgen van een bepaalde handeling kan voorzien op het tijdstip dat die handeling wordt verricht. De terugwerkende kracht kan enkel worden verantwoord wanneer zij onontbeerlijk is voor de verwezenlijking van een doelstelling van algemeen belang.

Indien bovendien blijkt dat de terugwerkende kracht tot gevolg heeft dat de afloop van één of meer gerechtelijke procedures in een welbepaalde zin wordt beïnvloed of dat rechtscolleges verhinderd worden zich uit te spreken over een welbepaalde rechtsvraag, vergt de aard van het in het geding zijnde beginsel dat uitzonderlijke omstandigheden of dwingende motieven van algemeen belang een verantwoording bieden voor het optreden van de wetgever, dat ten nadele van een categorie van burgers inbreuk maakt op de jurisdictionele waarborgen die aan allen worden geboden"⁶.

In de memorie van toelichting bij het voorliggende ontwerp wordt het optreden van de wetgever als volgt verantwoord:

"De periode van 1995 tot de inwerkingtreding van dit wetsontwerp wordt wettelijk geregulariseerd om geen juridische onzekerheid te doen ontstaan met

⁽⁶⁾ Zie o.m. Grondwettelijk Hof, nr. 152/2006, 18 oktober 2006, B.9.

betrekking tot de rechtshandelingen gesteld in of door de NAR. Rekening gehouden met het kritisch rapport van de auditeur bij de Raad van State over de wettigheid van het KB van 7 april 1995 is het nodig elke twijfel weg te nemen en rechtszekerheid te scheppen over de geldigheid van onder meer alle CAO's die in de NAR werden gesloten van 1995 tot nu. Voor de sociale en economische stabiliteit van ons land is dit noodzakelijk".

Uit deze verantwoording kan op het eerste gezicht worden afgeleid dat de ontworpen maatregel is ingegeven door dwingende motieven van algemeen belang. Het zal evenwel in voorkomend geval aan het Grondwettelijk Hof toekomen om hierover in laatste instantie een oordeel te vellen.

Bijzondere opmerkingen

Artikel 2

Het is niet duidelijk hoe de machtigingen aan de Koning die zijn opgenomen in het ontworpen artikel 2, § 4, derde lid, en § 5, van de wet van 29 mei 1952 zich onderling verhouden, wat betreft de verdeling van de mandaten voor de meest representatieve werknemersorganisaties. Uit de machtiging opgenomen in paragraaf 5 zou immers moeten worden afgeleid dat de machtiging opgenomen in paragraaf 4, derde lid, slechts eenmaal kan worden uitgeoefend, namelijk bij de initiële verdeling van de mandaten. Dit blijkt evenwel niet uit de tekst van laatstgenoemde bepaling. Een en ander dient bijgevolg te worden verduidelijkt.

Artikel 17

Wellicht is het de bedoeling dat de buitenwerkingtreding van hoofdstuk 7 van het ontwerp onmiddellijk aansluit op de inwerkingtreding van de nieuwe regeling opgenomen in het ontwerp. In dat geval dient de buitenwerkingtreding van hoofdstuk 7 in te gaan de dag waarop de wet die thans in ontwerpvorm voorligt in werking treedt, en niet de dag waarop die wet in het Belgisch Staatsblad wordt bekendgemaakt.

De kamer was samengesteld uit

de Heren	M. VAN DAMME,	kamervoorzitter,
	J. BAERT, W. VAN VAERENBERGH,	staatsraden,
	M. TISON, L. DENYS,	assessoren van de afdeling Wetgeving,
Mevrouw	A. BECKERS,	griffier.

Het verslag werd uitgebracht door Mevr. N. VAN LEUVEN, adjunct-auditeur.

DE GRIFFIER

DE VOORZITTER

A. BECKERS

M. VAN DAMME

ROYAUME DE BELGIQUE

AVIS 47.293/1
DU 15 OCTOBRE 2009

DE LA SECTION DE LÉGISLATION
DU CONSEIL D'ÉTAT

Le CONSEIL D'ÉTAT, section de législation, première chambre, saisi par la Ministre de l'Emploi, le 12 octobre 2009, d'une demande d'avis, dans un délai de cinq jours ouvrables, sur un avant-projet de loi "modifiant la loi organique du 29 mai 1952 du Conseil national du travail, la loi du 5 décembre 1968 sur les conventions collectives de travail et les commissions paritaires, la loi du 20 septembre 1948 portant organisation de l'économie, la loi du 4 décembre 2007 relative aux élections sociales de l'année 2008 et la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail et confirmant l'arrête royal du 7 avril 1995 fixant les modalités de l'élargissement de la composition du Conseil national du travail aux organisations les plus représentatives des employeurs qui représentent le secteur non marchand", a donné l'avis suivant:

Conformément à l'article 84, § 1er, alinéa 1er, 2/, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, la demande d'avis doit indiquer les motifs qui en justifient le caractère urgent.

En l'occurrence, l'urgence est motivée

"door de overweging dat het mandaat van de leden van de Nationale Arbeidsraad ten einde is gelopen op 6 september 2009 en dat de leden zo snel mogelijk opnieuw moeten kunnen worden benoemd.

Overeenkomstig artikel 5 van de wet van 29 mei 1952 tot inrichting van de Nationale Arbeidsraad worden de leden van de Nationale Arbeidsraad voor vier jaar benoemd. Bij koninklijk besluit van 24 augustus 2005 tot benoeming van de leden van de Nationale Arbeidsraad (B.S. 7 augustus 2005), met inwerkingtreding vanaf 7 augustus 2005, werden de huidige leden benoemd. Het is dus dringend noodzakelijk om de nieuwe leden van de Nationale Arbeidsraad zo snel als mogelijk te kunnen benoemen.

Er was echter discussie over de wijze van vertegenwoordiging van de niet-commerciële sector in de Nationale Arbeidsraad. Deze discussie (en bijhorende wetswijziging) moest eerst worden uitgeklaard vooraleer men kan overgaan tot de benoeming van de nieuwe werkende en plaatsvervangende leden. De sociale gesprekspartners in de groep van 10 hebben pas op 11 september 2009 een akkoord kunnen bereiken omtrent de opname van de niet-commerciële sector als effectief lid in de Nationale Arbeidsraad. Ik had ze hiertoe via een schrijven van mij dd 25 mei 2009 reeds uitdrukkelijk toe aangemaand.

Dit akkoord is onmiddellijk omgezet in voorliggend voorontwerp en op 2 oktober 2009 op de agenda van de Ministerraad geagendeerd. De Ministerraad heeft beslist dat het ontwerp voor dringend advies mag worden voorgelegd aan uw hoog rechtscollege en daarna mag worden ingevoegd als regeringsamendement in het voorontwerp van wet houdende dringende diverse bepalingen waarvan het voorontwerp op de Ministerraad van 26 juni 2009 is goedgekeurd. Dit is de snelste manier om de beoogde wetswijziging te kunnen realiseren en te kunnen overgaan tot de benoeming van de nieuwe leden bij wijze van uitvoeringsbesluiten die pas na de stemming van de wetswijzigingen door het Parlement kunnen worden genomen.

Het ontwerp bevat nog een tweede wijziging doordat het voorziet in objectieve, duidelijke en vooraf vastgelegde representativiteitscriteria waaraan de meest representatieve werknemersorganisaties moeten beantwoorden om toegang te krijgen tot de Nationale Arbeidsraad. Deze wijziging geeft gevolg aan de jarenlange kritiek van de Commissie van de Syndicale Vrijheid van de IAO. Ook deze wijziging moet eerst door het parlement goedgekeurd worden vooraleer de uitvoerende macht deze nieuwe normen kan toepassen in een uitvoeringsbesluit.

.../...

Beide wijzigingen moeten dus eerst goedkeuring van het Parlement krijgen vooraleer de toepassing ervan in de uitvoeringsbesluiten kan leiden tot de benoeming van de nieuwe leden van de Nationale Arbeidsraad.

Wat het beroep tot vernietiging betreft dat de vzw CSPO heeft ingesteld tegen het koninklijk besluit van 24 augustus 2005 tot benoeming van de leden van de Nationale Arbeidsraad (B.S. 7 augustus 2005), wil ik er u graag op wijzen dat de voorgestelde wetswijziging weliswaar een invloed heeft op deze lopende procedure, maar dat het akkoord dat de groep van 10 (mee ondertekend door UNISOC, de huidige benaming van CSPO) bepaalt dat «de lopende rechtszaken vanwege UNISOC bij de Raad van State tegen de benoemingsbesluiten NAR en CRB worden ingetrokken zodra bovenstaande afspraken in regelgeving omgezet zijn». Met het oog hierop hebben beide partijen in het geding, in afwachting van de wetswijziging, intussen uitstel gevraagd. Bij brief van 18 september 2009 heeft de Raad van State, afdeling Bestuursrechtspraak, de voorziene debatten sine die uitgesteld (G./A. 167.589)."

*

* *

En application de l'article 84, § 3, alinéa 1er, des lois coordonnées sur le Conseil d'État, la section de législation a dû se limiter à l'examen de la compétence de l'auteur de l'acte, du fondement juridique ¹ et de l'accomplissement des formalités prescrites.

*

* *

PORTÉE DE L'AVANT-PROJET

L'avant-projet de loi soumis pour avis entend essentiellement modifier les dispositions concernant la composition du Conseil national du travail et du Conseil central de l'économie. Ces modifications visent, d'une part, à élargir la représentation des employeurs à une représentation des organisations d'employeurs les plus représentatives du secteur non marchand et, d'autre part, à fixer des critères objectifs auxquels doivent répondre les organisations de travailleurs les plus représentatives pour pouvoir faire partie

⁽¹⁾ S'agissant d'un avant-projet de loi, on entend par fondement juridique la conformité aux normes supérieures.

de la représentation des travailleurs siégeant dans ces conseils. Par ailleurs, le projet prévoit que désormais, des conventions collectives de travail peuvent être conclues au sein du Conseil national du travail par "les organisations qui sont représentées par au moins 90% des membres représentant les employeurs et au moins 90% des membres représentant les travailleurs". En ce qui concerne le Conseil national du travail, il n'est plus nécessaire, dès lors, que toutes les organisations représentées trouvent un consensus, ce qui est actuellement la règle pour la conclusion d'une convention collective de travail dans un organe paritaire. À cet effet, la loi du 29 mai 1952 organique du Conseil national du travail, la loi du 20 septembre 1948 portant organisation de l'économie et la loi du 5 décembre 1968 sur les conventions collectives de travail et les commissions paritaires sont modifiées.

À la suite de la modification de la composition du Conseil national du travail et du Conseil central de l'économie et de l'introduction de critères de représentativité objectifs pour les organisations de travailleurs, un certain nombre de dispositions correspondantes sont modifiées dans la loi précitée du 5 décembre 1968, la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail et la loi du 4 décembre 2007 relative aux élections sociales de l'année 2008.

Enfin, le projet vise à confirmer par une loi les dispositions inscrites dans l'arrêté royal du 7 avril 1995 fixant les modalités de l'élargissement de la composition du Conseil national du travail aux organisations les plus représentatives des employeurs qui représentent le secteur non marchand, et ce avec effet à la date d'entrée en vigueur de cet arrêté.

EXAMEN DU TEXTE

Observations générales

1. Critères de représentativité pour la représentation des travailleurs au Conseil national du travail

1.1. L'article 2, § 2, alinéas 2 et 4, de la loi du 29 mai 1952 énonce actuellement :

.../...

"Les membres effectifs [du Conseil national du travail] sont nommés par le Roi. Ils comprennent des représentants en nombre égal des organisations les plus représentatives des employeurs et des organisations les plus représentatives des travailleurs.

(...).

(...).

Les membres représentant les organisations les plus représentatives des travailleurs sont choisis parmi les candidats présentés sur une liste double par les organisations interprofessionnelles fédérées sur le plan national".

1.2. En vertu de la convention O.I.T. n/ 87 du 9 juillet 1948 sur la liberté syndicale et la protection du droit syndical, la Commission de la liberté syndicale, créée au sein de l'Organisation internationale du travail a recommandé, à propos de ces dispositions, ce qui suit :

"With respect to the absence of objective and preestablished criteria of representativity in the legislation to determine the rules governing access to the National Labour Council, the Committee requests the Government to adopt legislative measures containing objective and preestablished criteria of a precise nature so that organisations with national and interoccupational coverage may claim their rights with respect to representativity"².

1.3. Si la Cour constitutionnelle a critiqué l'absence de critères de représentativité objectifs dans la règle inscrite à l'article 2, § 2, alinéa 1er, précité, de la loi du 29 mai 1952 et la large délégation accordée au Roi en ce qui concerne la nomination des membres actifs du Conseil national du travail, elle ne les a toutefois pas jugées contraires aux principes constitutionnels d'égalité et de non-discrimination. La Cour a énoncé ce qui suit :

"De ce que le législateur s'est abstenu de mentionner dans la loi elle-même les critères objectifs, précis et préétablis que le Roi devrait appliquer, il ne pourrait être déduit qu'il L'aurait implicitement autorisé à méconnaître les principes d'égalité et de non-discrimination et à ignorer les recommandations répétées de l'Organisation internationale du travail (B.I.T., Bulletin officiel, Vol. LXX, 1987, Série B, n° 2, p. 24).

⁽²⁾ B.I.T., Bulletin officiel, Report N/. 251, Vol. LXX, 1987, Série B, n/ 2, p. 24.

Si large et si imprécise soit-elle, l'habilitation donnée au Roi par l'effet combiné des dispositions attaquées et de l'article 2, [§ 2], de la loi du 29 mai 1952 ne Lui permet en aucune façon de déroger au principe selon lequel, lorsqu'une norme établit une différence de traitement entre certaines catégories de personnes, celle-ci doit se fonder sur une justification objective et raisonnable qui s'apprécie par rapport au but et aux effets de la norme considérée. C'est au juge administratif qu'il appartient d'annuler la décision par laquelle le Roi aurait accueilli ou rejeté la candidature d'une organisation syndicale en se fondant sur une conception illégale ou discriminatoire de la notion de représentativité" ³.

2.1. Si l'inscription dans la loi même de critères objectives concernant la représentativité des organisations de travailleurs peut être regardée comme une réponse à la critique qui, dans le passé, a été formulée à ce propos, les dispositions en projet soulèvent néanmoins un certain nombre de questions.

2.2.1. Les critères de représentativité visés à l'article 2, § 4, alinéa 2, 1/, 3/, 4/ et 5/, en projet, de la loi du 29 mai 1952 (article 2 du projet) peuvent, en principe, être réputés trouver un appui suffisant dans la jurisprudence de la Cour constitutionnelle :

"Le choix du législateur de faire siéger, dans les organes des entreprises, des organisations de travailleurs qui sont suffisamment importantes au niveau national et interprofessionnel et qui sont présentes aux différents niveaux de la concertation sociale a été dicté par le souci de permettre la meilleure représentation possible des travailleurs «en raison du fait qu'ils ont des intérêts communs, transcendant les entreprises considérées et qui doivent pouvoir être défendus prioritairement par les grandes organisations représentatives, et ce afin qu'une représentation sérieuse des travailleurs puisse être maintenue au niveau national (interprofessionnel)» (*Doc. parl.*, Chambre, 1998-1999, n° 1856/3, p. 13). Pour ce motif, «une organisation peut uniquement être valablement reconnue si elle fournit la preuve de sa stabilité, si elle a de l'autorité et si elle commande le respect» (*Doc. parl.*, Sénat, 1967-1968, n° 78, p. 36).

Il est conforme à ces objectifs de sélectionner les interlocuteurs qui pourront siéger dans les structures de concertation et de négociation afin d'assurer une concertation sociale permanente et efficace et de préserver la paix sociale. Il n'est pas déraisonnable d'admettre les organisations de travailleurs qui sont actives au niveau fédéral ou qui, à tout le moins, font partie d'une organisation de travailleurs constituée à ce niveau et qui défendent également les intérêts de toutes les catégories du personnel. Une telle exigence est en effet de nature à garantir dans une certaine mesure que les revendications relatives à une catégorie du personnel soient formulées en tenant compte de la situation des autres travailleurs. (...) ⁴."

(3) Cour constitutionnelle, n/ 71/92, 18 novembre 1992, B.10. Voir aussi : Cour constitutionnelle, n/ 70/2003, 21 mai 2003, B.7.2; Cour constitutionnelle, n/ 9/2009, 15 janvier 2009, B.41.

(4) Cour constitutionnelle, n/ 9/2009, 15 janvier 2009, B.41.

2.2.2. La question est toutefois de savoir s'il en va de même pour le critère de représentativité inscrit à l'article 2, § 4, alinéa 2, 2/, de la loi du 29 mai 1952, en projet, selon lequel les organisations doivent "être affiliées auprès d'une organisation interprofessionnelle internationale et européenne de travailleurs"⁵. Plus particulièrement, on n'aperçoit pas ce qu'il faut entendre par une telle organisation et si le critère est suffisamment pertinent au regard de l'objectif des dispositions en projet.

Le délégué a précisé cette disposition comme suit :

"Het is evident dat een organisatie die deel uitmaakt van een Europese representatieve organisatie er veel beter in kan slagen zowel op Europees niveau als later op nationaal niveau een geïntegreerd beleid neer te zetten. Op Europees niveau onderhandelt die organisatie via de Europese koepel over kaderakkoorden op intersectoraal (of sectoraal) niveau via Europese (sectorale of) intersectorale dialoog. Die akkoorden worden omgezet in bindende regels (vaak via richtlijn) en moeten later omgezet worden in nationaal recht; dit gebeurt in vele landen (waaronder België) via akkoorden in de NAR. De aanwezigheid op Europees en Belgisch niveau is de garantie voor een coherent en geïntegreerd beleid. Bovendien heeft de Wereldbank maar ook de OESO reeds benadrukt dat een gecoördineerd systeem van sociaal overleg het meest performant voor een land is; een gecoördineerd systeem wil zeggen dat de beleidskeuzen en dus ook de beleidsmakers op alle niveau's van de sociaal-economische besluitvorming zo sterk mogelijk geïntegreerd moeten werken. Dus is de aanwezigheid van die organisaties op zowel nationaal als Europees niveau een must. Dit criterium wordt algemeen door de IAO en in de literatuur als een relevant criterium gebruikt. Er zijn mij geen Belgische werknemersorganisaties bekend die geen deel zouden uitmaken van een Europese koepel".

2.2.3. Il ressort de cette explication que le but poursuivi par les auteurs du projet en insérant le critère en question est d'arriver à mettre en place une politique cohérente et intégrée au niveau européen et belge. Il n'est toutefois pas démontré dans quelle mesure ce critère est également pertinent afin d'évaluer la représentativité des organisations de travailleurs pour la composition d'un organe, en l'occurrence le Conseil national du travail, dont la sphère de compétence ne va en principe pas au-delà du niveau belge.

Si le critère visé est maintenu dans le projet, mieux vaut en justifier la pertinence au regard de la représentativité de manière circonstanciée dans l'exposé des motifs. En tout état de cause, ce critère ne peut être maintenu que si toutes les organisations de travailleurs peuvent potentiellement y répondre et, par exemple, pas

⁽⁵⁾ Contrairement au texte néerlandais, le texte français ne fait pas mention du mot "représentatif". Il y a lieu d'y remédier.

seulement les organisations qui font déjà partie aujourd'hui du Conseil national du travail, mais aussi de nouvelles organisations désireuses d'en faire partie. Dans ce cas, il serait en outre préférable de définir et de préciser la notion d' "organisation (représentative) interprofessionnelle internationale et européenne de travailleurs " dans le projet, par exemple en renvoyant à l'autorité compétente pour reconnaître le caractère représentatif d'une telle organisation et en fixant les critères pour l'évaluation de la représentativité.

2.3. On n'aperçoit pas pour quel motif le projet contient uniquement des critères de représentativité pour les organisations de travailleurs et pas pour les organisations d'employeurs. En ce qui concerne ces dernières organisations, le projet se limite en effet à une répartition des mandats entre les différents secteurs des employeurs (article 2, § 3, en projet de la loi du 29 mai 1952 - article 2 du projet), mais ne prévoit aucun critère sur la base duquel il y aurait lieu d'évaluer la représentativité des organisations concernées. La question se pose dès lors de savoir si la critique, exprimée par le passé et rappelée ci-dessus, au sujet de l'absence de critères de représentativité pour les organisations de travailleurs ne doit pas également s'appliquer *mutatis mutandis* aux organisations d'employeurs. Toujours est-il que l'absence de critères de représentativité pour les organisations d'employeurs soulève notamment des interrogations sur la compatibilité de celle-ci avec les principes constitutionnels d'égalité et de non-discrimination, dès lors que de tels critères sont toutefois prévus pour les organisations de travailleurs. Par conséquent, mieux vaudrait expliciter de manière circonstanciée dans l'exposé des motifs pour quelle raison un régime différent s'applique pour l'évaluation de la représentativité des organisations de travailleurs et d'employeurs. Cette justification doit se concevoir notamment à la lumière des principes précités.

2.4. On ne distingue pas comment l'application du critère de représentativité conduit à la répartition concrète des mandats entre les organisations les plus représentatives des travailleurs, puisqu'il revient entièrement au Roi de répartir les treize mandats entre ces organisations par un arrêté délibéré en Conseil des Ministres (article 2, § 4, alinéa 3, en projet de la loi du 29 mai 1952 - article 2 du projet). L'observation importe d'autant plus que le projet règle par contre la répartition des mandats entre les différentes organisations d'employeurs au sein du Conseil national du travail (article 2, § 3, alinéa 2, en projet de la loi du 29 mai 1952). Du point de vue des principes constitutionnels d'égalité et de non-discrimination, mieux vaut de toute façon, d'une part, inscrire dans le texte du projet les critères relatifs à la répartition des mandats entre les

.../...

organisations les plus représentatives des travailleurs et, d'autre part, justifier la répartition des mandats entre les différentes structures d'organisations d'employeurs dans l'exposé des motifs.

2.5. Les principes constitutionnels d'égalité et de non-discrimination emportent enfin que la représentativité en droit doit correspondre à la représentativité en fait. Le système actuellement inscrit à l'article 2, § 2, de la loi du 29 mai 1952 permet de garantir cette correspondance, étant donné qu'il revient exclusivement au Roi d'évaluer la représentativité des organisations - au cas par cas. La question est de savoir si le système en projet offre la même garantie, étant donné qu'en prévoyant des critères de représentativité stricts, il limite en tout état de cause la marge d'appréciation du Roi.

2. Conclusion de conventions collectives de travail au sein du Conseil national du travail

L'article 5*bis* en projet de la loi du 29 mai 1952 (article 3 du projet) dispose que par dérogation à l'article 24 de la loi du 5 décembre 1968 sur les conventions collectives de travail et les commissions paritaires, les conventions collectives de travail peuvent être conclues au sein du Conseil national du travail par les organisations qui sont représentées par au moins 90% des membres représentant les employeurs et au moins 90% des membres représentant les travailleurs.

L'on peut à cet égard se demander si ceci ne crée par une différence de traitement entre les organisations représentatives, en fonction du nombre de mandats attribués à une organisation. Ainsi, il découle en tout cas de la répartition des mandats du côté des employeurs (article 2, § 3, alinéa 2, en projet de la loi du 29 mai 1952 - article 2 du projet) que certaines organisations seront en mesure de s'opposer à la conclusion d'une convention collective de travail, alors que d'autres pas. Cette différence créée entre les organisations représentatives en plaçant la barre à 90% nécessite une justification à la lumière des principes constitutionnels d'égalité et de non-discrimination. Il convient de faire figurer cette justification dans l'exposé des motifs.

3. Confirmation des règles prévues par l'arrêté royal du 7 avril 1995

Les articles 12 à 15 du projet reproduisent les règles prévues par l'arrêté royal du 7 avril 1995. Ces articles produisent leurs effets à compter du 17 mai 1995, date à laquelle l'arrêté est entré en vigueur. Il y a donc intervention dans un litige en cours, la légalité de cet arrêté étant contestée devant le Conseil d'État, section du contentieux administratif.

Sur la question de savoir dans quelle mesure la rétroactivité des lois est admissible, la Cour constitutionnelle énonce :

"La non-rétroactivité des lois est une garantie ayant pour but de prévenir l'insécurité juridique. Cette garantie exige que le contenu du droit soit prévisible et accessible, de sorte que le justiciable puisse prévoir, à un degré raisonnable, les conséquences d'un acte déterminé au moment où cet acte est accompli. La rétroactivité peut uniquement être justifiée lorsqu'elle est indispensable pour réaliser un objectif d'intérêt général.

S'il s'avère en outre que la rétroactivité a pour effet que l'issue de l'une ou l'autre procédure judiciaire est influencée dans un sens déterminé ou que les juridictions sont empêchées de se prononcer sur une question de droit bien déterminée, la nature du principe en cause exige que des circonstances exceptionnelles ou des motifs impérieux d'intérêt général justifient l'intervention du législateur, laquelle porte atteinte, au préjudice d'une catégorie de citoyens, aux garanties juridictionnelles offertes à tous ⁶.

Dans l'exposé des motifs du projet à l'examen, l'intervention du législateur est justifiée comme suit :

"La période de 1995 à l'entrée en vigueur de ce projet de loi est régularisée légalement pour éviter l'insécurité juridique concernant les actes juridiques posés au ou par le CNT. Compte tenu du rapport critique de l'auditeur de Conseil d'Etat sur la légalité de l'AR du 7 avril 1995, il est nécessaire de dissiper les doutes et d'assurer la sécurité juridique sur la validité, entre autres, des CCT qui ont été conclues au CNT de 1995 à ce jour. C'est indispensable pour la stabilité sociale et économique de notre pays".

À première vue, il se déduit de cette justification que la mesure en projet est inspirée par des motifs impérieux d'intérêt général. Il reviendra cependant à la Cour constitutionnelle d'en juger en dernier ressort.

⁽⁶⁾ Voir notamment Cour constitutionnelle, n/ 152/2006, 18 octobre 2006, B.9.

Observations particulières

Article 2

La cohérence des délégations au Roi, figurant à l'article 2, § 4, alinéa 3, et § 5, en projet de la loi du 29 mai 1952, n'est pas claire en ce qui concerne la répartition des mandats pour les organisations les plus représentatives des travailleurs. De la délégation inscrite au paragraphe 5 il faudrait en effet conclure que la délégation inscrite au paragraphe 4, alinéa 3, ne peut être exercée qu'une fois, à savoir lors de la répartition initiale des mandats. Cela ne ressort toutefois pas du texte de cette dernière disposition. Il y a donc lieu de clarifier ce point.

Article 17

Sans doute le chapitre 7 du projet doit-il cesser d'être en vigueur au moment précis de l'entrée en vigueur du nouveau régime en projet. Si tel est le cas, le chapitre 7 doit cesser d'être en vigueur le jour où la loi dont le projet est à l'examen entre en vigueur, et non le jour de la publication de cette loi au Moniteur belge.

La chambre était composée de

Messieurs	M. VAN DAMME,	président de chambre,
	J. BAERT,	
	W. VAN VAERENBERGH,	conseillers d'État,
	M. TISON,	assesseurs de la section
	L. DENYS,	de législation,
Madame	A. BECKERS,	greffier.

Le rapport a été présenté par Mme N. VAN LEUVEN, auditeur adjoint.

La concordance entre la version néerlandaise et la version française a été vérifiée sous le contrôle de M. W. VAN VAERENBERGH.

LE GREFFIER

LE PRÉSIDENT

A. BECKERS

M. VAN DAMME